

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Υλικό για ενημέρωση και για περαιτέρω διερεύνηση

Συνάντηση Εργασίας Παρασκευή 26 Απριλίου 2013, 18.00

Αίθουσα εκδηλώσεων ΤΕΕ, Νίκης 4, Σύνταγμα, 1^{ος} όροφος

Θανάσης Κονταξής
Μηχανολόγος Μηχανικός
e-mail: akont AT tee.gr (όπου [AT] γράψτε @)

Για τους συναδέλφους εκτός Αθηνών μπορούμε να διοργανώσουμε τοπικές συναντήσεις και να επικοινωνήσουμε μέσω skype στο akont19

Αξιοποιήστε το blog Ανάπτυξη και Μηχανικοί <http://anaptixi.wordpress.com> για ενημέρωση και για διάλογο.

Περιεχόμενα

Περί κοινωνικών επιχειρήσεων γενικώς	2
Οι συνθήκες εργασίας των Ελλήνων Επιστημόνων και η ανεργία.....	4
Γιατί επικρατεί αυτή η κατάσταση ; Τι ευκαιρίες δημιουργεί για Επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας ;	7
Βήματα σύστασης και λειτουργίας Κοινωνικής Επιχείρησης	10
Μερικές ιδέες εναλλακτικής ανάπτυξης που θα μπορούσαν να καλυφθούν μέσω Κοινωνικών Επιχειρήσεων Μηχανικών	10
Υλικό και παραδείγματα για σύσταση κοινωνικών – συνεταιριστικών επιχειρήσεων στο χώρο των μηχανικών	12
Κοινωνική κατοικία, αναπλάσεις, ανακαινίσεις σε υποβαθμισμένες περιοχές	12
Περιβάλλον και Ενέργεια	13
Πληροφορική.....	15
Εκπαίδευση	16
Αυτοδιαχείριση Επαναλειτουργία επιχειρήσεων	16
Διάφορες δραστηριότητες.....	18
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	22
Θεσμικό Πλαίσιο Κοινωνικών Επιχειρήσεων	22
ΚΙΝΗΤΡΑ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.....	23
ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ	25
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	30

Περί κοινωνικών επιχειρήσεων γενικώς

Πως ορίζεται η Κοινωνική Επιχείρηση:

Μια βασική διαπίστωση: «Ανάμεσα στην αγορά που δεν αναγνωρίζει παρά ιδιωτικά αγαθά και το κράτος που δεν αναγνωρίζει παρά δημόσια αγαθά, υπάρχουν μορφές δραστηριοτήτων και παραγωγής οι οποίες προέρχονται από συλλογικές – ενωσικές πρωτοβουλίες ανθρώπων που παράγουν κοινά αγαθά και τις οποίες η πολιτική οικονομία ήταν ανίκανη μέχρι σήμερα να «σκεφθεί». Πάντως, προς το παρόν τουλάχιστον, οι όροι κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (ή τρίτου τομέα) συνενώνουν τις τις ποικίλες τυπικές και άτυπες οικονομικές δομές που δεν εντάσσονται ούτε στον κρατικό ούτε στον καπιταλιστικό ιδιωτικό τομέα... »ⁱ.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι με τον όρο κοινωνική, συνεταιριστική και αλληλέγγυα οικονομία εννοούμε τις δραστηριότητες φυσικών ή νομικών προσώπων στο φάσμα της παραγωγής, συναλλαγής και κατανάλωσης, με απώτερο σκοπό την κάλυψη συλλογικών και κοινωνικών αναγκών.

«Πρόκειται για μια οικονομία των αναγκών δημοκρατικά, κατ' αρχάς σχεδιασμένη και εφαρμοσμένη στη βάση της κοινωνίας και σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο.. Η συνύπαρξη της εκτεταμένης κάλυψης των αναγκών, της προσέγγισης της οικονομικής δραστηριότητας από τη σκοπιά της αλληλεγγύης και της υλοποίησης δημοκρατικών μορφών οργάνωσης και λήψης αποφάσεων αποτελεί ουσιαστική εμπειρία, η οποία μπορεί να μεταφερθεί και να βελτιωθεί, αλλά και να αποτελέσει τη βάση ενός νέου παραγωγικού, κοινωνικού και δημοκρατικού παραδείγματος». ⁱⁱ

Βασικός νόμος που διέπει τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.) είναι ο Ν. 4019/2011. Ως Κοινωνική οικονομία με βάση το Νόμο. ορίζεται «*το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων*»

Τα είδη Κοιν.Σ.Επ. είναι τα εξής

- ΚοινΣΕπ Ένταξης – Τα μέλη τους θα πρέπει κατά 40% να είναι από ευάλωτες ομάδες
- ΚοινΣΕπ Φροντίδας
- ΚοινΣΕπ Συλλογικού Παραγωγικού Σκοπού

Ως ΚοινΣΕΠ Συλλογικού Παραγωγικού Σκοπού ορίζονται οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται για «Παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελματιών κ.α.) που προάγουν:

- το τοπικό και συλλογικό συμφέρον,
- την προώθηση της απασχόλησης,
- την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την
- ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης

Διανομή κερδών

Τα κέρδη δεν διανέμονται στα μέλη

Αμοιβές δίνονται μόνο στους εργαζόμενους

Το 5% των κερδών μπορεί να δοθεί για σχηματισμό αποθεματικού

Μέχρι 35% των κερδών μπορεί να δοθεί ως bonus στους εργαζόμενους

Το 60% των κερδών δίνεται για δραστηριότητες επιχείρησης με σκοπό νέες θέσεις εργασίας (ή και για κοινωνικό όφελος)

Αρχές κοινωνικής - αλληλέγγυας οικονομίας

- *Επιδίωξη συλλογικού οφέλους όχι ατομικού κέρδους*
- *Εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων*
- *Διαδικασία συναπόφασης των εργαζόμενων και των χρηστών*
- *Δεσμοί αλληλεγγύης μεταξύ εργαζομένων*
- *Κοινωνικός έλεγχος στη λειτουργία της επιχείρησης*

Οι επίσημοι ορισμοί και το θεσμικό πλαίσιο για τις Κοινωνικές

Επιχειρήσεις περιληπτικά αλλά και με παραπομπή στην πλήρη νομοθεσία βρίσκεται στη διεύθυνση:

<http://www.keko.gr/main.php?id=51> και σε άλλες πηγές στο Παράρτημα του παρόντος.

Το βασικό θεσμικό πλαίσιο για τους Αστικούς Συνεταιρισμούςⁱⁱⁱ είναι ο νόμος 1667/1986

Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

Οι συνεταιρισμοί είναι ιδίως παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί

Στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται ιδίως:

- Η κοινή οργάνωση παραγωγής.
- Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιοτικών και άλλων αναγκών των μελών τους.
- Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους.
- Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους.
- Η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.
- Η επαγγελματική, συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαίδευση.
- Η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών.

Ποια συμπεράσματα εξαγονται ιστορικά;

Πέραν από τις αρχέγονες φάσεις, οι ιστορικές φάσεις της Κοινωνικής οικονομίας μπορούν να καταταχθούν σε 2 ή 3 περιόδους, κατά τη γνώμη μας αρκετά δυοδιάκριτες, κυρίως οι δύο τελευταίες. Την κλασσική ιστορική κοινωνική οικονομία η οποία εμφανίζεται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, την αλληλέγγυα ή εναλλακτική οικονομία κατά τη δεκαετία του 80 κυρίως ως μέσο ανάγκης και αλληλεγγύης σε χώρες με ακραίες συνθήκες κρίσης και τη

συνέχειά της, στη δεκαετία του 90, με την ίδρυση κοινωνικών επιχειρήσεων και άλλων κοινωνικών σχημάτων ως μέσων παρέμβασης, με κύρια χαρακτηριστικά τις νέες παραγωγικές δραστηριότητες, τη δυνατότητά τους να δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης και τη συμβολή τους στην τοπική ανάπτυξη.^{iv}

Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι η κοινωνική οικονομία αποτελεί ένα σημαντικό πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης και πάλης, **ένα πεδίο αξιοποίησης αντιφάσεων** του συστήματος. Ο καπιταλισμός προσπαθεί με κάθε τρόπο να αξιοποιήσει τις όποιες πρωτοβουλίες υπέρ του, και τις περισσότερες φορές έχει καταφέρει να περιορίσει την εμβέλειά τους ή και να τις ενσωματώσει. Ωστόσο, τα βήματα που έχουν γίνει και η εμπειρία που έχει κατακτηθεί διεθνώς, πέραν των διεξόδων που έχει προσφέρει στους εμπλεκόμενους, αποτελεί σπουδαίο κεφάλαιο στην αναζήτηση εναλλακτικών οικονομικών, κοινωνικών και οικολογικών σχέσεων.

«Η κοινωνική οικονομία δεν είναι ένα αντικαπιταλιστικό επαναστατικό κίνημα – δεν υπάρχει ένας φυσικός αυτοματισμός ... που να οδηγεί από τον καθημερινό αγώνα για την επιβίωση εξαθλιωμένων πληθυσμών στην αυτοδιαχείριση και την άμεση δημοκρατία – μια τέτοια κοινωνία δεν ωριμάζει μέσα στον καπιταλισμό “φυσικώ τω τρόπω” σε μια λίγο πολύ ομαλή συνέχειά του... Στη άμεση πραγματικότητά της, από μόνη της, η κοινωνική οικονομία δεν αποτελεί μεταβατική μορφή προς μια πιο δίκαιη κοινωνία αλλά μόνο ένα από τα πιο ενδιαφέροντα πεδία σύγκρουσης ανάμεσα σε δυνάμεις που αναπαράγουν το σημερινό καθεστώς, συχνά στις πιο ακραίες του εκδοχές και δυνάμεις που μάχονται να ρίξουν τα θεμέλια για τις λαμπρές ελεύθερες πολιτείες που ονειρεύονται»^v

Προφανώς, η πολιτική διακυβέρνηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία ή όχι των παραπάνω επιδιώξεων. Είναι σαφές ότι και οι πλέον επιτυχημένες δράσεις κοινωνικής οικονομίας «δεν κάνουν τη διαφορά, εάν την ίδια στιγμή είναι η αγορά (ή το κράτος της) που τελικά αποφασίζει (δια της ζήτησης, μέσα από την επιτυχία των πωλήσεων – σ. σ. και του ιδιότυπου καθεστώτος ασυλίας και μη τήρησης κανονισμών και προδιαγραφών, έλλειψης ελέγχων ποιότητας κλπ) τι είναι κοινωνικά επωφελές ή αξιολογεί με μια αγοραία σχέση κόστους /οφέλους την επιβάρυνση από το σεβασμό των περιβαλλοντικών κριτηρίων.»^{vi}

Υπάρχουν αντικειμενικές ανάγκες για τους Έλληνες επιστήμονες ; Τι γίνεται διεθνώς;

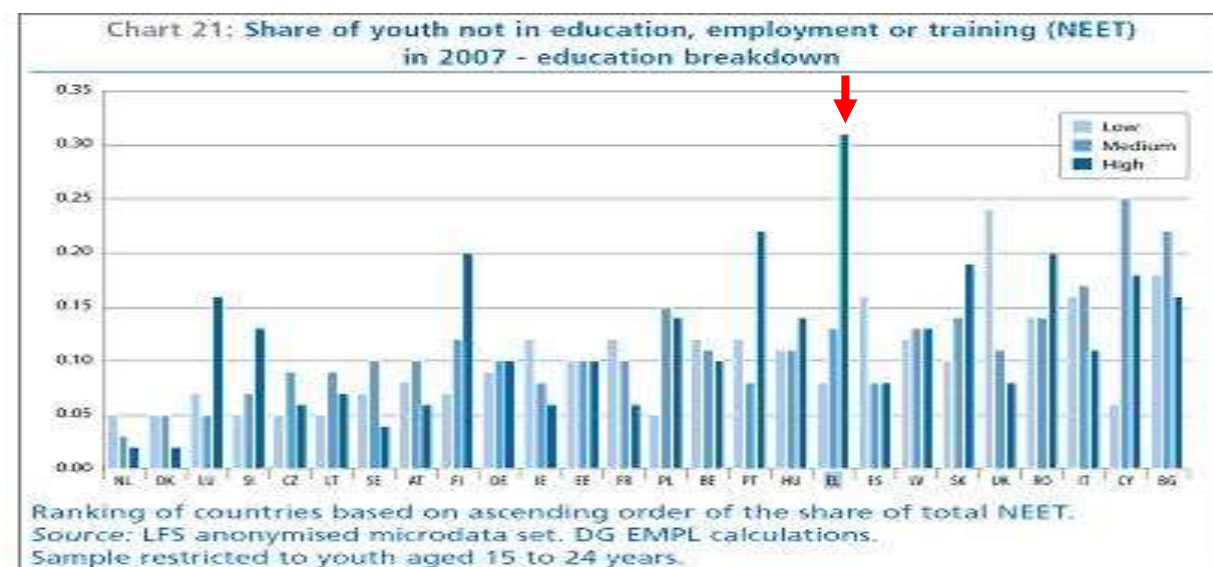
Οι αντικειμενικές πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας για μηχανικούς και άλλους επιστήμονες μπορούν να εντοπιστούν από διεθνείς αλλά και από εγχώριες έρευνες. Στα περισσότερα στοιχεία επιλέξαμε αυτά που αναφέρονται στην περίοδο πριν την εμφάνιση της κρίσης καθώς είναι αποφορτισμένα από πολιτικές σκοπιμότητες και επιπλέον επειδή σήμερα είναι δεδομένο ότι όλοι οι δείκτες βρίσκονται εκτός ελέγχου.

Οι συνθήκες εργασίας των Ελλήνων Επιστημόνων και η ανεργία

Στην Ελλάδα παρατηρείται πολλά χρόνια πριν την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το λεγόμενο παράδοξο της απασχόλησης, το οποίο βεβαίως έχει ενταθεί κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Από τη δράση μας στο ΤΕΕ έχουμε επαρκώς αναλύσει τις ιδιαιτερότητες του παράδοξου της απασχόλησης στην Ελλάδα, το οποίο συνίσταται στην απαξίωση των επιστημόνων από την Ελληνική αγορά εργασίας, οι οποίοι βιώνουν εμφανώς υψηλότερα επίπεδα ανεργίας και υποαπασχόλησης σε σχέση με τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ. ^{vii}

Ενδεικτικά, η έρευνα Employment in Europe 2010, με στοιχεία πριν την κρίση, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6288&langId=en> δείχνει την παρακάτω εικόνα, όπου το 31% των νέων ηλικίας 15-24 ετών στην Ελλάδα ανήκει στην κατηγορία NEET (Not in Education, Employment or Training, καταλαμβάνοντας τη χειρότερη θέση στην ΕΕ.

Με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας - Τριμηνιαίες έρευνες απασχόλησης, έχουμε την παρακάτω εικόνα για την ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης (επεξεργασία δική μας).

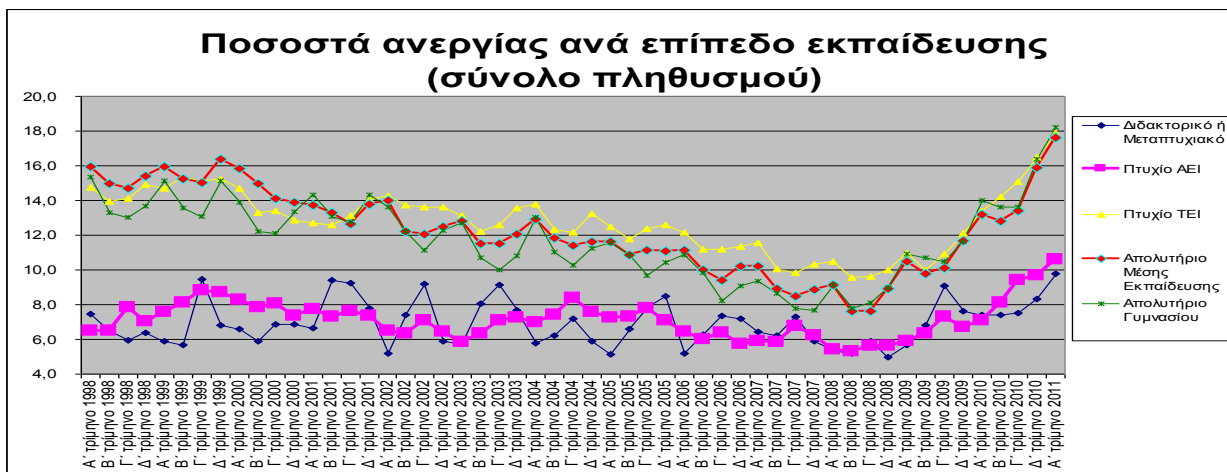
Το σύνολο του πληθυσμού

Τα τελευταία χρόνια, πριν την κρίση, εμφανίζεται το φαινόμενο της συνεχούς βελτίωσης της απασχόλησης για όλους τους αποφοίτους κατωτέρων βαθμίδων εκπαίδευσης και η σύγκλιση με αυτήν των αποφοίτων ΑΕΙ, Master, Διδακτορικών.

Με την κρίση παρατηρείται μια βίαιη αρνητική αλλαγή των συνθηκών απασχόλησης των πρώτων και ανάλογη αλλά πιο ήπια συμπεριφορά στην απασχόληση των αποφοίτων ΑΕΙ. Αντίθετα, διατηρούνται σχετικά σταθερά τα χαρακτηριστικά απασχόλησης εργαζομένων με μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών.

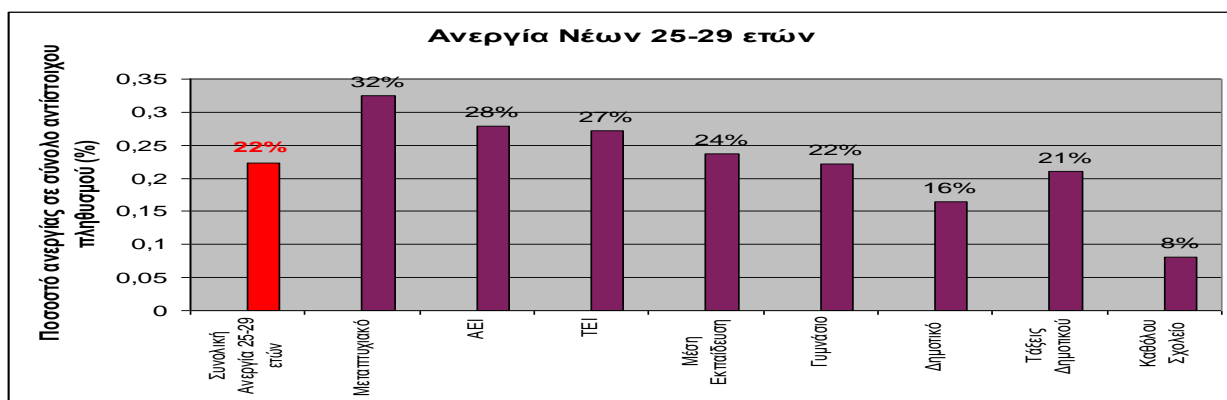
Το συμπέρασμα είναι ότι η αγορά προσπάθησε στην αρχή να κρατήσει θέσεις απασχόλησης ανώτερου επιπέδου εκπαίδευσης που θεωρεί περισσότερο απαραίτητες και οι οποίες διατηρούν την τεχνογνωσία των επιχειρήσεων και μπορούν να δώσουν διέξοδο σε περιόδους κρίσης. Από τα μέσα όμως του 2010, η τάση της ανεργίας τείνει να είναι σχεδόν ίδια για το σύνολο του πληθυσμού,

ανεξάρτητα προσόντων.

Οι νεοεισερχόμενοι στο επάγγελμα (25-29 ετών)

Αν όμως οι δοκιμασμένης χρησιμότητας επιστήμονες που ήδη εργάζονται παρουσιάζουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά, δεν συμβαίνει το ίδιο για τους νέους επιστήμονες, ιδιαίτερα για αυτούς που βρίσκονται **στην πλέον παραγωγική ηλικία, αυτήν μεταξύ 25-29 ετών**.

Κατά την περίοδο της κρίσης (Α τρίμηνο 2009 έως Α τρίμηνο 2011) η παραπάνω ηλικιακή ομάδα αποφοίτων Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ακόμη περισσότερο οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων, αδυνατούν ουσιαστικά να ενταχθούν στην οικονομία και να αξιοποιηθούν για την εξεύρεση διεξόδων, παρουσιάζοντας μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας από τους αποφοίτους κατώτερων βαθμίδων εκπαίδευσης.

Αναλυτικά στοιχεία τεκμηρίωσης για το θέμα της απασχόλησης των μηχανικών και των επιστημόνων μπορείτε να διαβάσετε στην εισήγηση: <http://anaptixi.files.wordpress.com/2013/01/kontaxis.pdf>

Αξίζουν οι επιστήμονες της Ελλάδας;

Πιστεύουμε ότι η ενίσχυση των νέων επιστημόνων αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για το παρόν και ιδιαίτερως για το μέλλον της Χώρας. Διαφορετικά, θα έχουμε μαζική απώλεια επιστημονικού δυναμικού και τεχνογνωσίας, με απρόβλεπτες επιπτώσεις.

Οι ερευνητές και οι επιστήμονες στην Ελλάδα έχουν αποδείξει την αξία τους, όπως προκύπτει από την εμπειρία αυτών που αναζήτησαν διέξοδο στο εξωτερικό αλλά και από διεθνείς έρευνες. Ενδεικτικά η έρευνα καινοτομίας της ΕΕ (Innovation Union

«Η Ελλάδα βρίσκεται σε καλή θέση ως προς την παραγωγή επιστημονικής γνώσης, κοντά στο Μ.Ο. της ΕΕ. Η έρευνα στην Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο ποιότητας, με το δεδομένο του μικρού αριθμού ερευνητών της (σ.σ. και του χαμηλού ποσοστού χρηματοδότησης). Η Ελλάδα βρίσκεται σε ηγεμονική θέση σε σχέση με τη συμμετοχή της στο 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογίας ... Όμως ο ιδιωτικός τομέας υστερεί ως προς τη ζήτηση και χρηματοδότηση Έρευνας και Τεχνολογίας».

Αντίστοιχα, η έρευνα της Man Power στις επιχειρήσεις δεν αναδεικνύει για την Ελλάδα πρόβλημα εξεύρεσης ικανών επιστημόνων και ιδιαίτερος μηχανικών, όπως συμβαίνει σε παγκόσμιο επίπεδο.

Γιατί επικρατεί αυτή η κατάσταση ; Τι ευκαιρίες δημιουργεί για Επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας ;

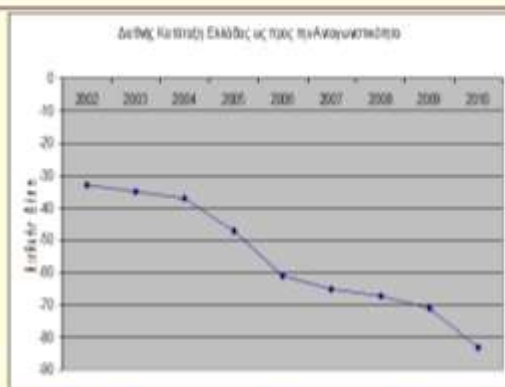
Θεωρούμε σκόπιμο να συμβουλευθούμε τα συμπεράσματα σχετικής ημερίδας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος^{viii}, του Συνεδρίου του ΤΕΕ για το ΕΣΠΑ (2007), αλλά και παρεμβάσεις στο ΕΠ Παιδεία και Δια βίου μάθηση (ΕΣΠΑ)^{ix}. Σύμφωνα με αυτά:

Παρατηρείται γενικότερο πρόβλημα τεχνολογικής κουλτούρας της Χώρας καθώς σε τεχνολογικά θέματα και θέματα οργάνωσης επικρατεί ο εμπειρισμός και η απαξίωση της τέχνης και της επιστήμης ως ανταγωνιστικών προσόντων. Η ανταγωνιστικότητα^x παρουσιάζει σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης της Χώρας . Η μεγαλύτερη απόκλιση, βρίσκεται στην Τεχνολογική Ετοιμότητα, στην Καινοτομία, στην Οργανωσιακή ετοιμότητα των επιχειρήσεων. Πολύ χαρακτηριστικά και σε ανύποπτο χρόνο πριν από την κρίση (2004) η Ευρωπαϊκή Έρευνα για την Καινοτομία^{xi}, ανέφερε το εξής για την Ελλάδα: «Η σχέση μεταξύ των επιδόσεων της καινοτομίας και του εγχώριου ΑΕΠ αναδεικνύει καθαρά ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι βασισμένη σε άλλες πηγές παρά στην καινοτομική παραγωγή και αυτό είναι πιθανόν να δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο για την μελλοντική ανταγωνιστικότητα της Χώρας».

Αντίστοιχα συμπεράσματα εξάγονται από τις μετρήσεις ανταγωνιστικότητας και σε εξειδικευμένους κλάδους της Ελληνικής οικονομίας, όπως η Πληροφορική, ο Τουρισμός κλπ

Με άλλα λόγια η οικονομία που έχει καθιερωθεί εδώ και χρόνια στη χώρα μας βασίζεται σε διαφορετικού είδους «ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα» από τα συνήθη. Για αυτό το λόγο περισσεύουν οι Έλληνες επιστήμονες. Για αυτό το λόγο το νέο επιχειρείν πρέπει να στηρίζεται σε διαφορετικές βάσεις. Οι Κοινωνικές επιχειρήσεις αποτελούν μια πρόκληση

Η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας

Πηγή: Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf

- Γενική κατάταξη 83η θέση σε 139 χώρες
- Διαθεσιμότητα ικανών επιστημόνων / μηχανικών 21η θέση (10η το 2012)
- Ποιότητα σπουδών θετικών επιστημών 56η
- Ευφυής παραγωγική διαδικασία 70η
- Αξιοποίηση managers στη διοίκηση επιχειρήσεων 98η θέση (μετά Ουγκάντα και Καμπότζη)
- Αξιοποίηση συμπλεγμάτων επιχειρήσεων Clusters) 99η
- Δυνατότητα επιχειρήσεων να αξιοποιούν νέες τεχνολογίες 105η
- Ηθική συμπεριφορά επιχειρήσεων 106η
- Δυνατότητα επιχειρήσεων να εισάγουν νέες τεχνολογίες από το εξωτερικό στην 109η
- Επενδύσεις επιχειρήσεων στην E & T 126η (μετά από Μπουργκίνα Φάσο, Αιθιοπία, Σαλβαντόρ, Ζιμπάμπουε)
- Προμήθειες προϊόντων υψηλής τεχνολογίας για το δημόσιο 108η
- Εμπορικοί δασμοί 14η
- Εμπορικά εμπόδια 26η Χρόνος που απαιτείται για να ανοίξεις μια επιχείρηση 68η
- Ποιότητα σχολών management 97η

Πέραν των γενικότερων πολιτικών επιλογών, ιδού πεδίων δόξης λαμπρόν για την απασχόληση των νέων επιστημόνων αλλά και για την παράλληλη απασχόληση και των υπόλοιπων ομάδων εργαζομένων.

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα

	Αριθμός επιχειρήσεων			Θέσεις απασχόλησης			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα	ΕΕ27		Ελλάδα	ΕΕ27		Ελλάδα	ΕΕ27	
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Δια. ευρώ	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	719.952	96,5%	92,1%	1.447.218	57,6%	29,8%	27	35,3%	21,6%
Μικρές	22.632	3,1%	6,6%	438.792	17,5%	20,4%	16	20,6%	18,9%
Μεσαίες	2.893	0,4%	1,1%	264.427	10,5%	16,8%	12	15,8%	17,9%
MME	745.677	99,9%	99,8%	2.150.438	85,6%	66,9%	55	71,7%	58,4%
Μεγάλες	563	0,1%	0,2%	362.055	14,4%	33,1%	22	28,3%	41,6%
Σύνολο	748.240	100,0%	100,0%	2.512.493	100,0%	100,0%	77	100,0%	100,0%

European Commission – Enterprise and Industry Ενημερωτικό Δελτίο SBA 10/11
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/greece_el.pdf

Στρατηγική 2020 – νέο ΕΣΠΑ

■ Ευφυής Εξειδίκευση

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί οι εθνικές και περιφερειακές αρχές σε όλη την Ευρώπη να καταρτίσουν στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση, ώστε να είναι δυνατή η έγκριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- Έξυπνη εξειδίκευση σημαίνει εντοπισμός των μοναδικών χαρακτηριστικών και μέσων κάθε χώρας και περιφέρειας,
- Σημαίνει επίσης ενίσχυση των περιφερειακών συστημάτων καινοτομίας, μεγιστοποίηση των ροών γνώσης και εξάπλωση των ωφελειών της καινοτομίας σε όλο το εύρος της περιφερειακής οικονομίας

+ (θα έπρεπε...)

- **Ενδογενής ανάπτυξη - Πραγματικές ανάγκες**
- **Εγχώρια προστιθέμενη αξία**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η οικονομία στηρίζει περίεργα «ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα». Για αυτό περισσεύουν οι επιστήμονες
- Πρόβλημα τεχνολογικής κουλτούρας – επικρατούν εμπειρισμός και απαξίωση της τέχνης και της επιστήμης
- Η “ανταγωνιστικότητα” παρουσιάζει σημαντική υστέρηση, κυρίως ως προς την Τεχνολογική Ετοιμότητα, την Τεχνολογική Καινοτομία, την Οργανωσιακή ετοιμότητα των επιχειρήσεων
- Μεγάλος αριθμός ΜΜΕ που χρήζουν υποστήριξης για “μη συνήθεις” επιχειρηματικές διεξόδους
- Μεγάλες ανάγκες σε ανταποδοτικές υπηρεσίες μηχανικού που δεν καλύπτει η σημερινή οικονομία
- Νέες ανάγκες για επιστημονική τεκμηρίωση από τις υποχρεώσεις του νέου Ευρωπαϊκού Προγράμματος 2014-2020
- Αλλαγή τρόπου επιχειρείν – Μία λύση οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Βήματα σύστασης και λειτουργίας Κοινωνικής Επιχείρησης

- Στηριχθείτε σε πραγματικές κοινωνικές και επιχειρηματικές ανάγκες και στη γνώση σας
- Βρείτε κατάλληλους συνεργάτες – συνεταιίρους
- Συμφωνήστε στις βασικές αρχές της κοινωνικής επιχείρησής σας
- Επαναφέρετε τον Ορθολογισμό – μελετήστε – σχεδιάστε αναλυτικά την επιχείρησή σας
- Εκπονήστε αναλυτικό επιχειρηματικό σχέδιο
- Αξιοποιήστε τα χρηματοδοτικά εργαλεία
- Αναδείξτε την κοινωνική ανταποδοτικότητα των υπηρεσιών των μηχανικών
- Διατηρήστε τις αρχές σας και παρεμβείτε για αλλαγές, διεκδικήστε!

Μερικές ιδέες εναλλακτικής ανάπτυξης που θα μπορούσαν να καλυφθούν μέσω Κοινωνικών Επιχειρήσεων Μηχανικών

A. Ανάδειξη και προβολή της ανταποδοτικότητας των υπηρεσιών του μηχανικού στην κοινωνία

Μπορούν να δημιουργηθούν επιμέρους Κοινωνικές Επιχειρήσεις από ειδικότητες μηχανικών οι οποίες θα αναδεικνύουν και θα προβάλλουν την ανταποδοτικότητα των υπηρεσιών του μηχανικού στην Κοινωνία, μέσω **συμβουλών πρώτης προσέγγισης σε πολίτες και επιχειρηματίες**, αναδεικνύοντας πραγματικές ανάγκες για ανταποδοτικές υπηρεσίες μηχανικών και επενδύσεις άμεσης απόσβεσης.

B. Εναλλακτικοί τρόποι ανάπτυξης

Μηχανικοί, τοπικοί φορείς και επιχειρήσεις συζητούν και ανιχνεύουν αναπτυξιακές διεξόδους, συμπεριλαμβανομένων νέων τρόπων εναλλακτικής και ενδογενούς ανάπτυξης, με βάση την καινοτομία (τεχνολογική, οργάνωσης και κοινωνική).

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι είναι αναγκαίο να διερευνηθούν περαιτέρω κοινωνικές επιχειρήσεις για:

- Κοινωνική κατοικία και Αργούσα περιουσία
- Ενεργειακή αναβάθμιση χαμηλού κόστους ή πρώτη προσέγγιση
- Λειτουργική αναβάθμιση κτιρίων
- Αισθητική αναβάθμιση κτιρίων
- Αναβάθμιση Τουριστικών περιοχών
- Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα
- Μικρές μονάδες ΑΠΕ

- Διαχείριση – εξοικονόμηση νερού
- Διαχείριση φυσικών πόρων
- Εναλλακτικές φθηνές κατασκευές κτιρίων, μηχανημάτων – συσκευών (πχ μέσω δράσεων των Fabrication Laboratories (Fab Labs)^{xii}
- Re use it Yourself
Δίκτυο Ανακύκλωσης & Επαναχρησιμοποίησης οικοδομικών υλικών
Διανομή Business plan <http://www.reiy.net>

Ενδεικτικές δράσεις πρώτης προσέγγισης και υποστήριξης MME:

- Καινοτομία
- Οργάνωση παραγωγής
- Έρευνα και Τεχνολογία
- Εξοικονόμηση πόρων - Περιβάλλον
- Τυποποίηση – Ποιότητα
- Εξωστρέφεια

Επαναλειτουργία επιχειρήσεων – υποστήριξη αυτοδιαχειριστικών εγχειρημάτων

Γ. Επιστημονική Υποστήριξη - Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας

Μηχανικοί και Οικονομολόγοι παρέχουν υπηρεσίες για την επιστημονική υποστήριξη, οργάνωση και χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας σε κρίσιμους τομείς (πχ Περιβάλλον, κοινωνική κατοικία, ανάπτυξη περιοχών, Εξοικονόμηση Ενέργειας κλπ) ή γενικά.

Στις υπηρεσίες μπορούν επίσης να περιλαμβάνονται πρότυπα sites ή Forums ή σχέδια κοινωνικής δικτύωσης για επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας.

Δ. Περιβάλλον και Ενέργεια

Ομάδες νέων μηχανικών, έπειτα από ειδική εκπαίδευση και με εθελοντική υποστήριξη έμπειρων μηχανικών (πχ συνταξιούχων), παρέχουν τεχνικοοικονομικές υπηρεσίες για την προστασία του περιβάλλοντος, την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων κλπ σε υποβαθμισμένες περιοχές και σε οικονομικά αδύνατους, με στόχο τελικές, χαμηλού κόστους παρεμβάσεις άμεσης απόσβεσης.

Για το σκοπό αυτό θα είναι χρήσιμο να επιδιωχθεί η παραχώρηση κουπονιών (voucher) σε αδύναμες κοινωνικές ομάδες (άποροι, άνεργοι, χαμηλοσυνταξιούχοι κλπ) για τη μελέτη και υλοποίηση χαμηλού κόστους παρεμβάσεων, άμεσης απόσβεσης, στις κατοικίες τους, με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Ε. Ανάδειξη τοπικών πρακτικών, εμπειρίας και πληροφοριών σε προϊόντα γνώσης και σύνδεση με τουριστικό τομέα

Ενδεικτικό υλικό για το θέμα: How to create a tourism learning area Developing thematic, destination-level and regional tourism knowledge networks

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/studies/learning_areas/handbook_learning_areas_en.pdf

Υλικό και παραδείγματα για σύσταση κοινωνικών – συνεταιριστικών επιχειρήσεων στο χώρο των μηχανικών

Κοινωνική κατοικία, αναπλάσεις, ανακαινίσεις σε υποβαθμισμένες περιοχές

Το Anti MALL στη Ρώμη <http://eagainst.com/articles/anti-mall/>

Σε μια έκταση 3.500 τετραγωνικών μέτρων στεγάζεται μια ζωντανή μαρτυρία ενός άλλου κόσμου πράγματι εφικτού, όχι μόνον ως ευχή ή ως προσδοκία. Βρίσκεται στο Testaccio, τα παλιά σφαγεία της Ρώμης που επί δημαρχίας της κεντροαριστεράς με τον Βελτρόνι, εντάχθηκε σε ένα πρόγραμμα αναβάθμισης της περιοχής στα πλαίσια του σχεδίου «η Πόλη των Τεχνών».

Είναι ένα πολυκατάστημα με τη διαφορά ότι, αντί να στοχεύει στην αύξηση της κατανάλωσης, προσπαθεί να την μειώσει. Δηλαδή όχι ένα Mall αλλά ένα αντί Mall.

Southbank Mosaics CIC <http://www.southbankmosaics.com>

Αξιοποιώντας καλλιτέχνες από εθελοντές, εκπαιδευόμενους, ΑΜΕΑ κλπ δημιουργούν ψηφιδωτά, κεραμικά και γλυπτά για την αναμόρφωση πόλεων, δρόμων, προσόψεων κλπ

JCP <http://www.jcp.org.uk>

Κατασκευή δρόμων αλλά και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων. Δεν φαίνεται δραστήρια σήμερα αν και κατά το παρελθόν έχει βραβευθεί για τη δραστηριότητά της

Buildchange

Αντισεισμική Ενίσχυση Κτιρίων, κυρίως σε υποανάπτυξη χώρες

<http://www.buildchange.org>

Κοινωνική Κατοικία (Στ Σταυρίδης)

http://courses.arch.ntua.gr/el/katoikia_kai_polh/koinvnik_i_katoikia.html

Πολοδομία Χωροταξία

Crowdsourcing Place making <http://crowdsourcemplacemaking.com>

<http://www.cooltownstudios.com/2008/02/08/what-is-crowdsourced-placemaking>

<http://youtu.be/Go35xBlxTio>

<http://youtu.be/H11m7ST4buk>

Καλές πρακτικές κι εμπειρία κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων στον κατασκευαστικό – οικιστικό τομέα (συνέδριο Οικολόγων)

Niall O'Keefe, Πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Συνεταιρισμών Κοινωνικής Κατοικίας, Ιρλανδία & αντιπρόεδρος του CECODHAS HOUSING EUROPE «[CECODHAS HOUSING EUROPE: Social Co-operative Enterprise in Housing](#)»

Αλεξάνδρα Παπαχρυσανθακοπούλου, Υπεύθυνη Έργου Elih_Med για τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας, «[Ενεργειακή Αποδοτικότητα στις Μεσογειακές Κοινωνικές Κατοικίες](#)»

Δείτε και www.elih-med.eu

Ηλίας Αθανασίου, Πρόεδρος Συλλόγου Εργαζομένων Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, «[Προοπτική εφαρμογής Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σε νέους και υφιστάμενους οικισμούς με συμμετοχή κοινωνικών συνεταιρισμών των οικιστών](#)»

Δείτε το βίντεο [εδώ](#)

Social Enterprises and Urban Rebuilding (OECD)
<http://www.oecd.org/dataoecd/21/53/17016871.pdf>

Social Entrepreneur of the year 2002 (Engineer Acta Vista) A successful project until now days The Acta Vista model of Social Entrepreneurship preserves cultural heritage while giving individuals that need a helping hand a chance for training and employment.

<http://www.schwabfound.org/sf/SocialEntrepreneurs/Profiles/index.htm?sname=173874&organization=0&sarea=0&ssector=0&stype=0> και <http://www.newsofmarseille.com/acta-vista-quand-l-entreprise-se-veut-sociale-et-solidaire>

Social enterprises Construction

<http://www.socialenterprisemark.org.uk/dir>
<http://www.swkey.org/enterprise/green.html>
<http://transitiontowns.org/forum/topic/recycling-building-materials-a-social-enterprise>

How to Refurbish All Buildings by 2050

<http://www.eui.eu/Projects/THINK/Documents/Thinktopic/THINKTopic72012.pdf>

Περιβάλλον και Ενέργεια

Πρωτοβουλία Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας <http://www.rescoop.eu>

Χαμηλού κόστους παρεμβάσεις σε κτίρια απόρων (Πρόνοια, Κουπόνια, Χορηγίες, εκπαίδευση για προσωπική εργασία – νέο επάγγελμα, Συνεταιριστική χρηματοδότηση) http://www.geres.eu/images/stories/publis/guide_finsh_en.pdf

Marches Energy Agency <http://www.mea.org.uk>

Μια σημαντική πρωτοβουλία που αποτελείται από νέους ανθρώπους που παρέχει υπηρεσίες ανάλογες με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας - ΚΑΠΕ η οποία όμως έχει ευρύτερη δραστηριότητα, υποδειγματική, για τη χρήση ήπιων μορφών ενέργειας και την εξοικονόμηση ενέργειας. Δεν φαίνεται σαφώς πως χρηματοδοτούνται.

Έχει εκδώσει πλήθος ενημερωτικού υλικού και συντηρεί επιμέρους τεχνικές ιστοσελίδες καθώς και ειδικό φυλλάδιο πρώτης προσέγγισης για υπεύθυνους οργανισμών. http://www.carbonforum.org/files/workbook_download.pdf

Community energy plus <http://www.cep.org.uk>

Προσφέρει μόνωση και άλλες υπηρεσίες εξοικονόμησης πόρων (πχ νερού) ενώ ορισμένες είναι δωρεάν για ειδικά αδύναμα τμήματα πληθυσμού, χρηματοδοτούμενα από την Πολιτεία και από μεγάλη εταιρία μόνωσης. Ανάλογη είναι η επιχείρηση **Fair Energy** <http://www.fairenergy.org.uk> της οποίας όμως τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής εταιρίας είναι ασαφή.

The UK Carbon Census Ltd <http://co2census.com> και <http://www.socialenterprisemark.org.uk/profile/CarbonCensus>

Αφιερώνοντας 1-2 ώρες σε κάθε σπίτι κάνει ενεργειακή επιθεώρηση δωρεάν, δίνοντας και πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης αλλά αναλαμβάνει στη συνέχεια την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων με αμοιβή.

Κάποιες από τις επιχειρήσεις επιχορηγούνται και από επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Στον Ενεργειακό τομέα δραστηριοποιούνται πλήθος Κοινωνικών Επιχειρήσεων παγκοσμίως. Οι ανάγκες διερεύνησης των αναγκών και σύνδεσής τους με τις

δυνατότητες της τεχνολογίας ή με πιθανούς χρηματοδότες καθιστά ανάλογες υπηρεσίες ιδιαίτερα ελκυστικές. Βλ πχ <http://www.economist.com/node/16909923> και <http://www.greenleft.org.au/node/43514>

Εγχειρίδιο Πράσινων Πρακτικών για Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις
http://observatory.eommex.gr/eommex/egxeiridio_prasinis-epixeirimatikotitas.pdf (EOMMEX)

και

<http://www.eurocharity.gr/el/story/7456> -Τράπεζα Πειραιώς

Re Use it Yourself - <http://www.reiy.net>

Διαχείριση αποβλήτων και περισσευούμενων υλικών έργων και ελεύθερη πρόσβαση σε πρότυπο business plan

Καλές πρακτικές κι εμπειρία κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων στον τομέα παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές (Από συνέδριο Οικολόγων)
Timo Gensel, Energiewende Jetzt, Υπεύθυνος για ανάπτυξη προγραμμάτων για ενεργειακές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, «[Sustainable Energy Supply through Cooperatives](#)»

Dirk Vansintjan, REScoop, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας ομάδων και συνεταιρισμών πολιτών για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας REScoop «[Renewable energy cooperatives in Europe](#)»

Βασίλης Μπέλλης, Γενικός Διευθυντής, Αναπτυξιακή Καρδίτσας – Ενεργειακή Συνεταιριστική Εταιρεία Καρδίτσας «[Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα](#)»
Βασίλης Μπέλλης, Αναπτυξιακή Καρδίτσας- Ενεργειακή Συνεταιριστική Εταιρεία Καρδίτσας «[Ίδρυση και Οργάνωση Ενεργειακού Συνεταιρισμού στην Καρδίτσα](#)»
Δείτε το βίντεο [εδώ](#)

Γαλλικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός για την Ενέργεια που δρα και στην Αφρική και διαθέτει αρκετούς τεχνικούς και εκπαιδευτικούς οδηγούς
<http://www.geres.eu>

Μεταξύ των οδηγών που έχει περιλαμβάνονται:

Technical guides

- Energy-efficient public buildings in Afghanistan 71 pages
- Solar greenhouse, running manual 44 pages
- Solar greenhouses for the trans-Himalayas : a construction manual 71 pages
- Improved greenhouse : agro running 20 pages

Educational guides

- Best practices guidebook : integrating adaptation into projects
- Realisation : GERES and Coordination Sud, 2011, 76 pages
- Carbon Finance technical data sheets 2011, 32 pages
- Conception & redaction : GERES "Passive Solar Houses Leaflet", 2011, 4 pages
- "Testimonials of PSH users in Ladakh", 2011, 8 pages
- Energies durables et développement en milieu rural en Afrique, 2009, 10 pedagogic files, available in paper and on CDRom
- Best practices guidebook « Climate Energy Development », 2008, 150 pages
- French and english version
- Setting up for a food drying business (a step-by-step guide), 2004, 100 pages
- English version
- Maîtrise de l'énergie dans les établissements de santé des pays en développement, 2003, 119 pages, French version
- Guide « Compostage de proximité PACA », 2002, 48 pages, French version

- Guide d'aide à la décision pour la création d'unités artisanales de séchage, 1999 73 pages. + 15 appendices, French version
- Decentralized wastewater treatment systems in developing countries, 1998, 175 pages, French version
- Drying foodstuffs, 1995, 344 pages, French and english versions
- Solar heating in cold regions, 1994, 190 pages, French, english and spanish versions

Affordable Warmth for all - A guide to improving energy efficiency in the social housing stock, for social housing providers, residents and supporting organisations
http://www.geres.eu/images/stories/publis/guide_finsh_en.pdf

Green innovation in tourism can trigger major economic, social and environmental benefits
http://www.oecd.org/document/2/0,3746,en_21571361_44315115_50638978_1_1_1_1,00.html

Ενεργειακοί Πρεσβευτές στα ΚΕΠ – ΚΑΠΕ (ανάγκη επαφής με ΚΑΠΕ)
<http://energypress.gr/news/Energeiakoi-presbeytes-gia-thn-katapolemshsh-ths-energeiakhs-endeias>

και σχετικός οδηγός προς τους καταναλωτές

http://www.energyambassadors.eu/public/Image/file/Greece/D2_6_Guide_CRES.pdf

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ενεργειακών Πρεσβευτών

<http://www.energyambassadors.eu>

Η ενεργειακή αυτονομία της περιοχής de Mene στη Γαλλία και δράσεις ολοκληρωμένης ανάπτυξης

http://www.mamrot.gouv.qc.ca/pub/developpement_regional/ruralite/groupes_travail/Territoire_de_Mene.pdf

Η συνεταιριστική οργάνωση παραγωγής βιοκαυσίμων <http://geotexia.wordpress.com>

Πληροφορική

<http://stinpriza.org> Κοινωνικός συνεταιρισμός για την τεχνολογία (Αθήνα)
 Ανακύκλωση ηλεκτρονικών, Επίσκεψη υπολογιστών και laptop, Εγκατάσταση ελεύθερου λογισμικού, Κατασκευή ιστοσελίδων κλπ

Η/Υ από το μηδέν

<http://www.nand2tetris.org/course.php>

<http://on.ted.com/Schocken2012>

ADP Project Sic <http://www.adp-projects.com>

Παρέχει πλήρεις υπηρεσίες μηχανικού ! σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και σε ΜΚΟ. Συνεργάζεται με τη μητρική εταιρία που είναι άκρως κερδοσκοπική

TLE <http://www.tlea.org.uk>

Παρέχει δωρεάν υπηρεσίες σε όσους θέλουν να ανοίξουν νέα μικρή επιχείρηση, βοηθάει στην αναζήτηση επαγγελματικών χώρων, εκπαιδεύει δωρεάν νέους, άνεργους κλπ, αναζητεί εργασία σε επιχειρήσεις κλπ. Δουλεύει με χορηγούς, μεταξύ των οποίων τράπεζες και τοπικοί φορείς.

Midwest Rural Enterprise <http://www.midwest-rural.org.uk>

Παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη για την έναρξη τοπικών επιχειρήσεων, υποστηρίζοντας επιστημονικά και οργανωτικά τους ενδιαφερόμενους από την ιδέα στην υλοποίηση.

http://www.socialenterprisemark.org.uk/dir/information_technology/it_services

Κατάλογος επιχειρήσεων που προσφέρουν υπηρεσίες πληροφορικής, κυρίως χρηματοδοτούμενες από Προγράμματα Εθνικά ή Ευρωπαϊκά.

Δείτε ενδεικτικά την <http://www.cosmic.org.uk>

[Stimulating growth and employment: an action plan for doubling the volume of e-commerce in Europe by 2015](http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/10&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en)

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/10&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

Εκπαίδευση

Ένα πλήθος επιχειρήσεων για εκπαίδευση, κατάρτιση και ξεκίνημα επιχειρήσεων
http://www.socialenterprisemark.org.uk/dir/education_and_training/courses_and_training

Υποστήριξη και επιμόρφωση άλλων Κοινωνικών Επιχειρήσεων <http://intellecap.com/>

Μαθαίνοντας από το ξυπόλυτο κίνημα
http://www.ted.com/talks/lang/el/bunker_roy.html

Ομότιμη παραγωγή και γνώση
http://p2pfoundation.net/Greek_language

Δείτε μια παρουσίαση σε βίντεο <http://vimeo.com/2308689>

Αυτοδιαχείριση Επαναλειτούργια επιχειρήσεων

Δείτε το υλικό σχετικής ημερίδας της ομάδας πρωτοβουλίας του ΙEKEM TEE για τη βιομηχανία <http://anaptixi.wordpress.com/2013/02/24/viomixaniaa/>

Συνεταιριστικός όμιλος MODRAGON I <http://www.mondragon-corporation.com> και κατασκευαστικός κλάδος <http://www.mondragon-corporation.com/language/en-US/ENG/Companies/Sector-Sub-sector.aspx> Ο όμιλος είναι στην Ισπανία (Βάσκις) με 200 επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων πολλές υψηλής τεχνολογίας, λαϊκή εργατική τράπεζα, συνεταιρισμούς κοινωνικών υπηρεσιών και υγείας, αλυσίδα καταναλωτικών συνεταιρισμών κλπ. και δικά τους Πανεπιστήμια.

Ομιλία για το συνεταιριστικό εγχείρημα της Mondragon στην χώρα των Βάσκων

1^ο Μέρος <http://youtu.be/UccYnhnqoos>

2^ο μέρος <http://youtu.be/DCCR5iN7nQ0>

Η κατάληψη αυτοδιαχείριση εργοστασίου Αργεντινή
<http://youtu.be/GBiFL9-X-pA>

Industree Craft: A Case Study in Social Enterprise Development Using the Four Lenses Approach

http://www.virtueventures.com/sites/virtueventures.com/files/industree_craft_4lenses_v1.pdf

Εγχειρήματα Εργασιακής αυτοδιαχείρισης – Κολεκτίβες εργασίας

<http://www.left.gr/article.php?id=10502>

Societes Cooperatives et Participatives Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις στη Γαλλία. Πολλές από αυτές δημιουργούνται στην περίπτωση από εργαζόμενους στην περίπτωση που κλείνει η εταιρία ή συνταξιοδοτείται ο ιδιοκτήτης <http://www.les-scic.coop>

Ενδεικτικά οι παρακάτω επιχειρήσεις:

ACOME Συνεταιριστική επιχείρηση κατασκευής καλωδίων κάθε είδους <http://www.acome.fr>

Scopelec – Υποδομές Δικτύων και πληροφορικής <http://www.groupe-scopelec.com/>

Sociedades laborales στην Ισπανία που δημιουργήθηκαν ως ανάγκη από παλαιότερες οικονομικές κρίσεις, αποτελούνται από 1-3 συνήθως εργαζόμενους και δραστηριοποιούνται κυρίως στις υπηρεσίες. Περιλαμβάνονται σε δύο ενώσεις, την Confesal <http://www.confesal.com> και την Coceta <http://www.coceta.coop/>

Ομότιμη παραγωγή και γνώση

http://p2pfoundation.net/Greek_language

Δείτε τις παρακάτω εισηγήσεις των ημερίδων του ΙΕΚΕΜ ΤΕΕ για τη βιομηχανία:

Κατασκευαστικά υλικά: Βιομηχανική Μεταλλευτική (BIOME) και η διέξοδος της αυτοδιαχείρισης

Μάκης Αναγνώστου, πρόεδρος Σωματίου Εργαζομένων BIOME

Μηχανολογικός Εξοπλισμός: Επαναλειουργία εργοστασίου της ΦΥΡΟΓΕΝΗΣ – Ονειρο η δυνατότητα;

Μιχάλης Βραχόπουλος, καθηγητής ΤΕΙ Χαλκίδας

Βιομηχανία Τροφίμων: Ενδεικτικές περιπτώσεις αξιοποίησης βιομηχανικών υποδομών τροφίμων και τοπική ανάπτυξη

Βαγγέλης Ιωαννίδης, Χημικός Μηχανικός - Μηχανικός Βιομηχανίας Τροφίμων, Δημήτρης Μήρτσος, Μηχανολόγος Μηχανικός

Ναυπηγεία: Μια καινοτομική διέξοδος στην Ελληνική πραγματικότητα

Θεόδωρος Λίλας, Επικ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ειδικόί στόχοι βιομηχανικής ανασυγκρότησης

Ιωάννης Σιμιτζής, Ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ

Τα κατάλοιπα της αποβιομηχάνισης και οι δυνατότητες αξιοποίησής τους

Ρένα Κλαμπατσέα, Αρχιτέκτων – Χωροτάκτης, Λέκτορας Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Fab Labs: συμπλέγματα γνώσης και τεχνολογίας

Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Η δύναμη του «μικρού» στη βιομηχανική ανάπτυξη

Ανδρέας Κυράνης – Αλέξανδρος Οικονομίδης

Οι επιστήμονες ως καταλύτης αφύπνισης “κοιμώμενων” βιομηχανικών επενδύσεων και βιομηχανιών

Παρουσίαση: [Λάμπρος Πυργιώτης](#) (Παραρτήματα: [I](#), [II](#), [III](#), [IV](#))

Παρουσίαση: [Θανάσης Κονταξής](#)

Διάφορες δραστηριότητες

Δείτε την εισήγηση: [Fab Labs: συμπλέγματα γνώσης και τεχνολογίας](#)

Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Ομότιμη γνώση και Ομότιμη παραγωγή

http://p2pfoundation.net/Greek_language

Δείτε παρουσίαση σε video <http://youtu.be/g9QCs36ADQw>

Κατασκευές με πλήρη σχέδια με βάση την ομότιμη γνώση

<http://www.thingiverse.com/>

Αμερική Think Local and act local

Περιλαμβάνει πρωτοβουλίες στις ΗΠΑ για Απασχόληση και εναλλακτική ανάπτυξη με βάση τις τοπικές ανάγκες και τις ευφείς υποδομές

http://www.ted.com/talks/lang/eng/majora_carter_3_stories_of_local_ecoactivism.html?utm_source=newsletter_weekly_2011-01-04

Δείτε και

<http://www.thepromisedland.org/> Χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Innovation and Inclusive development

<http://www.oecd.org/site/ecowb>

http://www.idrc.ca/EN/Programs/Science_and_Innovation/Innovation_for_Inclusive_Development/Pages/default.aspx

http://www.idrc.ca/EN/Programs/Science_and_Innovation/Innovation_for_Inclusive_Development/Documents/IIID-Prospectus-Public-version.pdf

Όμιλος Aspire <http://www.aspireoxford.co.uk>

- Aspire Market Gardening Παραγωγή οπωροκηπευτικών
- Aspire Gardening Συντήρηση κήπων
- Aspire Recruitment Εγγυημένο προσωπικό από αδύναμες ομάδες πληθυσμού που επιθυμεί να εργαστεί. Το προσωπικό αυτό έχει επανενταχθεί σε δραστηριότητες του ομίλου αλλά και σε φυτώρια και αγροκτήματα του ομίλου.
- Aspire Recycling Ανακύκλωση αντικειμένων, συμπεριλαμβανομένων ρούχων, βιβλίων, παλιών ποδηλάτων κλπ <http://www.socialenterprisemark.org.uk/dir>

Engineers for Social Impact

<http://www.socialedge.org/blogs/sagar-gubbi/engineers-for-social-impact>

A few weeks ago, Nitin Rao, a friend and a fellow Bangalorean, contacted me to inform about the launch of '[Engineers for Social Impact](#)' (E4SI), a unique fellowship program which intends to connect talented Engineering students from some of the best Engineering schools in India with for-profit social enterprises. I should have posted about E4SI a couple of weeks earlier since the application deadline for this program was 2nd March 2008. Nevertheless, E4SI is an exciting program and I am sure many of you would be interested in reading about it.

Every year, more than 400,000 Engineers graduate from about 3500 Engineering schools in India. However, many of them tend to take up jobs in traditional sectors such as IT and Manufacturing and very few of them are aware of the exciting opportunities that are emerging in the social enterprise sector. E4SI, launched by a group of enthusiastic youngsters led by Nitin, is aimed at addressing the problem of talent crunch among for-profit social enterprises in India. The program is also aimed at providing hands-on social enterprise work experience for current engineering students and it creates awareness of emerging opportunities in the development sector.

E4SI is a highly selective program which accepted applications only from students of a selected group of top Engineering schools (five IITs – Delhi, Bombay, Madras, Kanpur and Kharagpur, three NITs – Surathkal, Warangal and Trichy, BITS Pilani and NSIT Delhi) this year. Five fellows will be selected out of the applicants and they will be placed in partner for-profit social enterprises – [Vaatsalya Healthcare](#), [SELCO](#), [Ujivan](#), [Intellectap](#) and [iDiscoveri](#) – for internships. The program boasts of a group of accomplished [advisers](#) and the selection process will be conducted by a panel of experts with degrees from London School of Economics, MIT, Yale and Michigan. Nitin, who himself interned with a for-profit education start-up last summer, is yet to graduate from his Engineering program at NIT Surathkal but has already accomplished a lot in the social enterprise sector (check out his amazing [profile](#)). I wish him and his team the very best for this initiative.

Επιχειρήσεις που πάνε οι παραπάνω

<http://www.selco-india.com/index.html>

Master's Program in Social Systems Engineering

<http://www.sk.tsukuba.ac.jp/SSE/english/outline/index.php>

The Master's Program in Social Systems Engineering aims to nurture both specialized professionals versed in basic methodologies for the analysis of complex social phenomena from both social science and engineering perspectives, and for innovation and problem-solving that would enable them to serve in leadership positions, and researchers able to contribute academically to the formulation and building of advanced social systems.

Δείτε και τους καθηγητές:

<http://www.sk.tsukuba.ac.jp/SSE/english/teacher/index.php>

Βοιωτικό Φόρουμ Απασχόλησης, Γιάννης Ζήσης

<http://www.solon.org/downloads/meletiforum.pdf>

Ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος Κτιζοντας το Μέλλον με καλές πρακτικές και επιχειρήσεις Ενέργειας <http://www.ktizontastomellon.gr>

Μαθήματα Κοινωνικής Οικονομίας για Αρχιτέκτονες

<http://blog.emap.com/footprint/2011/04/12/asf-uk-on-social-enterprise-lessons-for-architects/>

Η ανάδειξη του ανοικτού σχεδιασμού και της ανοικτής αρχιτεκτονικής

http://syspeirosiaristeronmihanikon.blogspot.com/2012/01/blog-post_03.html?spref=fb

και The Emergence of Open Design and Open Manufacturing

https://snuproject.wordpress.com/2011/12/17/the-emergence-of-open-design-and-open-manufacturing-we_magazine/

ICT in construction

http://ec.europa.eu/information_society/activities/sustainable_growth/docs/sb_publications/reeb_ee_construction.pdf

European Sustainable Consumption and Production Policies

http://ec.europa.eu/environment/eussd/escp_en.htm

Χρήση παλιών παλετών – design – κατασκευή

<http://youtu.be/pFGaW2FdKB4>

Καερέτι (Λασηθίου) και άλλα δίκτυα ανταλλαγών

<http://kaereti.gr/>

<http://www.politestv.gr/index.php?id=1000&article=40>

Η ελληνική παραγωγή με θέα στον κόσμο

<http://www.topagrodeals.com>

- Πιστοποιήσεις αγροτικών προϊόντων
- Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
- Συμβουλευτική επιχειρήσεων
- Εκτελωνισμοί-Μεταφορές
- Γεωπονία

\

Οβολός <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-17680904>

Φυσική Δόμηση <http://www.cob.gr/>

Κίνημα σταματήστε τις εξώσεις

<http://www.alfavita.gr/artro.php?id=67518>

Εξαγωγή βελανιδιών στη Τζιά

<http://www.kickstarter.com/projects/acorns/mighty-acorn-mighty-oak>

Διάφορες δραστηριότητες ανάπτυξης

<http://www.solon.org.gr>

Το Αγνάντι της Βεγορίτιδας <http://maniakinaturalfarming.blogspot.gr> και

συνέντευξη νέας μηχανικού από 2'11'' <http://youtu.be/SFryO3oHQWo>

Κεντρική και κοινωνική οικονομία και το ζήτημα της τροφής

<http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=710928>

Φθηνές ή και οικολογικές κατασκευές

<http://iddsummit.org/>

<http://mayapedal.org/>

<http://www.instructables.com/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θεσμικό Πλαίσιο Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Ιστοσελίδα του ΕΠΑΝΑΔ για την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική οικονομία <http://www.keko.gr/main.php?id=51> Περιλαμβάνει τα κύρια σημεία αλλά και το σύνολο των επίσημων πληροφοριών και της νομοθεσίας για την κοινωνική οικονομία, πρότυπο προτεινόμενο κατασταστικό στο www.ypakp.gr/uploads/docs/5578.doc κλπ

«Νομικό και κανονιστικό πλαίσιο ανάπτυξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα»
Εισηγήτρια: Κυριακή Μιχελιουδάκη, Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία

«Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνικές Επιχειρήσεις: ένας άλλος τρόπος δημιουργίας, παραγωγής και επιχειρείν»
Εισηγητής: Δημήτρης Ζιώμας, Ερευνητής, Επιστημονικός Υπεύθυνος Παρατηρητηρίου της Κοινωνικής Οικονομίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)

Διαδικασίες Σύστασης Κοινωνικής Επιχείρησης

<http://networkedblogs.com/Bv4vF>

Εγκύκλιος για επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας

http://www.epixeiro.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2028%3A2012-02-07-12-03-59&catid=67%3A2010-07-21-22-27-49&Itemid=321

Οδηγός σχεδίασης Επιχειρηματικού Σχεδίου στα Ελληνικά

<http://www.thestep.gr/dat/%7B72e6ad8e-92b0-4175-8abb-acf0d3d6bdf9%7D/file.pdf>

Business plan από Πρόγραμμα MECC BAM <http://www.macc-bam.net>

Εργαλεία για επιχειρηματίες συμπεριλαμβανομένου Οδηγού Business Plan <http://www.macc-bam.net/Portals/0/Entrepreneurs%20toolkit.zip>

Υλικό από σεμινάρια Επιχειρηματικότητας ΕΜΠ (Λευτέρης Παπαγιαννάκης)

Δείτε ιδιαίτερος το: «Καινοτόμα Πεδία Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας: η Περίπτωση των Επιχειρήσεων της Κοινωνικής Οικονομίας», 2008
<http://career.central.ntua.gr/images/4.pdf>

Το υπόλοιπο υλικό το οποίο βρίσκεται στο

http://career.central.ntua.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=69&Itemid=80

μεταξύ άλλων περιλαμβάνει:

- Εκτίμηση της Οικονομικής Βιωσιμότητας ενός Απλού Επιχειρηματικού Σχεδίου, 2008
- Απλές Οδηγίες για την Κατάρτιση Σχεδίου Marketing μιας Νέας Μικρής Επιχείρησης, 2008

Ελληνικό Βοήθημα σύνταξης Business plan για Κοινωνικές Επιχειρήσεις

<http://www.socialeconomy.gr/eq/business/bussinesItem.action;jsessionid=D8BBC544081167D4E02000203F9B6721?id=21>

Οδηγός Διαχείρισης Οργανωσιακής Γνώσης

<http://www.certh.gr/dat/B938209A/file.pdf>

Ανάπτυξη και μεταφορά καινοτομιών στις ΜΜΕ

<http://library.certh.gr/libfiles/PDF/EU-EKETA-1536-INNOSUPPORT-EU-LEONARDO-DA-VINCI-PP-301-EL.pdf>

ΚΙΝΗΤΡΑ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε τις γενικές κατευθύνσεις κινήτρων οι οποίες πηγάζουν από αποφάσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πολιτική κινήτρων της ΕΕ :

- Συνδέεται στενά με τη στρατηγική «ΕΕ 2020»
- Δίνεται δυνατότητα συμμετοχής στα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης
- Προκρίνει διερεύνηση διασυνორιακών πρωτοβουλιών κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Προτρέπει για επέκταση των εξαιρέσεων σε όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας
- Δίνει κατευθύνσεις για πρόσβαση σε ειδικά προγράμματα για κοινωνικές επιχειρήσεις
- Σχεδιάζει διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως μικροπιστώσεις, συλλογικά καταθετικά ή χορηγητικά προϊόντα έναρξης κλπ

Αντίστοιχα προβλέπονται κίνητρα και σε εθνικό επίπεδο, όπως ενδεικτικά:

- Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις δύνανται να εντάσσονται κατά την έναρξη λειτουργίας τους σε **συγχρηματοδοτούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα**
- Έχουν προβλεφθεί ενισχύσεις μέσω του ΕΣΠΑ – ΕΠΑΝΑΔ
- Δύνανται να εντάσσονται στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν. 3908/2011
- Προβλέπονται δυνατότητες χρηματοδότησης από το Εθνικό αποθεματικό απροβλέπτων (άνεργοι)
- Υπάρχουν δυνατότητες για προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, ΟΤΑ κλπ

Ειδικότερα, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό (ΕΠΑΝΑΔ) έχουν προβλεφθεί:

- Δημιουργία Πλαισίου υποστήριξης Κοιν.Σ.Επ.
- Κεφάλαια εκκίνησης
- Διάφορες υπηρεσίες χρηματοδοτικής υποστήριξης
- Άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων για ανάληψη έργων από ΚΟΙΝΣΕΠ
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη
- Ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών μελών.

Η χρηματοδότηση αποτελεί σημαντικό θέμα προς διερεύνηση. Κάποιες Κοινωνικές Επιχειρήσεις μπορούν να εξειδικευθούν σχετικά ώστε να εξασφαλίσουν προσιτά δάνεια, ελαχιστοποίηση κόστους σε σχέση με την ποιότητα κλπ. Δες σχετικά παράδειγμα κατασκευής κατοικιών σε συνεργασία με Εργατικό Συνδικάτο (New Housing Construction http://www.socialenterprise.net/pdfs/mf_newloan_brief.pdf)

Όπως όμως φαίνεται από τα παραδείγματα αλλά και από αρκετά άρθρα, υπάρχουν ισχυρές πιέσεις ώστε τα θετικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση των κλασικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται με βάση την κερδοφορία. Βλ. Σχετικά όπως <http://www.triplepundit.com/2010/05/how-do-social-entrepreneurs-finance-organizations-and-enterprises>

Μια πρόταση που θα μπορούσε να διερευνηθεί με άμεσα κοινωνικά οφέλη θα ήταν η παραχώρηση κουπονιών (voucher) σε αδύναμες κοινωνικές ομάδες (άποροι, άνεργοι, χαμηλοσυνταξιούχοι κλπ) για τη μελέτη και υλοποίηση στις κατοικίες τους χαμηλού κόστους παρεμβάσεων, άμεσης απόσβεσης, με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Στήριξη Κοινωνικών Επιχειρήσεων στην Ευρώπη

http://europa.eu/rapid/press-release_CES-12-60_el.htm

Financing social impact - Funding social innovation in Europe – mapping the way forward

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7048

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και η στρατηγική 'Ευρώπη 2020

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-social-enterprises-europe-2020>

Το θέμα της Έρευνας http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/executive-summary-for-publication_en.pdf

Στοιχεία για ένα Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014 έως 2020 - Έγγραφο εργασίας της ΕΕ – SWD (2012) 61 τελικό, 14-3-2012 Μέρος II http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part2_el.pdf

Ειδικότερα για την Κοινωνική Οικονομία αναφέρει:

«Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων:

- *ανάπτυξη ικανοτήτων και στήριξη δομών για την προαγωγή των κοινωνικών επιχειρήσεων, ιδίως μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, τη δικτύωση, την ανάπτυξη εθνικών ή περιφερειακών στρατηγικών σε συνεργασία με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς, και την παροχή υπηρεσιών ανάπτυξης των επιχειρήσεων και ευκολότερης πρόσβασης σε χρηματοδότηση·*
- *κινητοποίηση κονδυλίων για τη στήριξη πρωτοβουλιών στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.*

Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης που καθοδηγούνται από τις κοινότητες:

- *στήριξη της προετοιμασίας, της λειτουργίας και της οργάνωσης τοπικών στρατηγικών·*
- *στήριξη των δραστηριοτήτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται δυνάμει τοπικών στρατηγικών σε τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΕΚΤ, και συγκεκριμένα στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και την ανάπτυξη θεσμικών ικανοτήτων».*

Βρετανική Τράπεζα χρηματοδότησης Κοινωνικών Επιχειρήσεων

<http://www.unity.co.uk/social-enterprises> , η οποία έχει εκδώσει:

- Εκλαϊκευμένο Οδηγό για Κοινωνικές Επιχειρήσεις
<http://www.unity.co.uk/upload/pdf/Social%20Enterprise%20Guide.pdf>
- Οδηγό Starting your Social Enterprise (θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας για την Ελλάδα και ιδιαίτερος τους μηχανικούς ως εργασία του e-σεμιναρίου;)
<http://www.unity.co.uk/upload/pdf/Start%20your%20social%20enterprise.pdf>

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ

Δείτε όλες τις εισηγήσεις για την Κοινωνική Οικονομία από ΙΕΚΕΜ ΤΕΕ και ΕΜΠ καθώς και τις εισηγήσεις από τις 2 εκδηλώσεις για τη βιομηχανική ανάπτυξη στη διεύθυνση:

<http://goo.gl/RwYHf>

Πρακτικές Αλληλεγγύης και Κοινωνική Οικονομία - Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς. Δείτε το πρόγραμμα στο <http://goo.gl/tJYu3>

Δείτε τις Βιντεοσκοπημένες παρουσιάσεις στο

<http://www.dailymotion.com/NicosPoulantzasInstitute#videoid=xjo2cm>

και στο <http://tinyurl.com/6x7uxrb>

Συνέδριο ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ για Κοινωνική Οικονομία. Μπορείτε να κατεβάσετε τις εισηγήσεις οι οποίες περιλαμβάνουν αρκετά θέματα που αναφέρονται σε κοινωνικές ή συνεταιριστικές επιχειρήσεις ενδιαφέροντος μηχανικού

http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=1114:presentations-social-economy&Itemid=72&lang=el

Εργαστήριο Οικολόγων για Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις με ενδιαφέρουσες παρεμβάσεις για την επαναχρησιμοποίηση υλικών και συσκευών, την εμπειρία από το στήσιμο κοινωνικής επιχείρησης στη χώρα των Βάσκων από μία βιομηχανική επιχείρηση στα 60's στον όμιλο κοινωνικών επιχειρήσεων Mondragon με 83.000 εργαζόμενους, το 85% μέλη των συνεταιρισμών

http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=1420:workshop-on-cooperative-social-enterprises&Itemid=72&lang=el

Κοινωνική Οικονομία και συνεταιριστικές επιχειρήσεις Περιοδικό

ΑΡΔΗΝ - Βιντεοσκοπημένες παρουσιάσεις και σημειώσεις από την παρακολούθησή τους

Κοινωνική Οικονομία 1 Στάθης Γεωργιάδης Κοινωνιολόγος

http://youtu.be/rkB_zrRGGdE

Περισσότερες από μία δραστηριότητες

Αγγλία: Ανακύκλωση, Μεταφορά βιομηχανικών αποβλήτων, Ανακύκλωση Η/Υ,

Σκωτία: Τουρισμός, Εστίαση, Κατασκευές και Πωλήσεις, Ξύλο (Ανακύκλωση – κατασκευή)

Το κίνημα των ανακτημένων εργοστασίων – συνήθως ξεκίνησαν κόντρα στα συνδικάτα. Απαιτήθηκαν 2 ή 3 χρόνια λόγω γραφειοκρατίας, διοικητικής και τεχνολογικής γνώσης. Η Αργεντινή είχε ένα πλεονέκτημα καθώς μπορούσε το τοπικό δικαστήριο να αποφασίσει την παράδοση του εργοστασίου στους εργαζόμενους.

Όσοι πέτυχαν, δεν το πέτυχαν μόνοι τους. Ζήτησαν βοήθεια από φοιτητές (πχ οικονομολόγους ή μηχανικούς), είχαν υποστήριξη τοπικής κοινωνίας (πχ η τοπική

κοινωνία γραφόταν στη λίστα πελατών πχ ένα ζευγάρι παπούτσια από το τοπικό εργοστάσιο. Είχε υποστήριξη από τοπική αυτοδιοίκηση και κοινωνικούς φορείς.
Απαιτείται Κεντρική Ομάδα διανοομένων για την υποστήριξη των Μονάδων
Γιατί το ποιο μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει εκεί είναι η επιχειρηματικότητα και σε ορισμένες περιπτώσεις η εξειδικευμένη τεχνογνωσία

Κοινωνική Οικονομία 2 <http://youtu.be/9xtiRv4ZiSk>

Νίκος Ντάσιος Περιβαλλοντολόγος

Η Κοινωνική Οικονομία ως ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας. Στατιστικά στοιχεία για Δύση-Ασία. Στους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς έχει το 75% και το 95% στην αλιεία.

Ποια τα χαρακτηριστικά της: Ταυτόχρονα Ιδιοκτήτης-Εργαζόμενος-Πελάτης. Σύμφωνα με την πάγια πρακτική Διανομή κεφαλαίου που αποτυπώνεται σε ένα βαθμό και στο νόμο

65% στα μέλη

25% στους μισθούς

10% αποθεματικό κεφάλαιο (στηρίζει ευρύτερα την κοινότητα – κάτι σαν κοινωνική ευθύνη) Βασικό στοιχείο Marketing η υποστήριξη στην κοινωνία μέσω του 10%

Χαρακτηριστικό παράδειγμα το MODRAGON <http://www.mondragon-corporation.com> και κατασκευαστικός κλάδος <http://www.mondragon-corporation.com/language/en-US/ENG/Companies/Sector-Sub-sector.aspx>

Έχει ένα σύστημα ατομικών λογαριασμών – σε κάθε μέλος αντιστοιχεί ένα 50% των κερδών και ένα 10% πηγαίνει κυρίως στην εκπαίδευση (ίδρυση 3 πανεπιστημίων, μέσα από τα οποία προέρχονται τα νέα στελέχη που στηρίζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις – Μιλάμε για 200 εργοστάσια υψηλής τεχνολογίας, λαϊκή εργατική τράπεζα, συνεταιρισμούς κοινωνικών υπηρεσιών και υγείας, αλυσίδα καταναλωτικών συνεταιρισμών κλπ.

Το παράδειγμα της MONDRAGON στη Χώρα των Βάσκων: ένα πείραμα 60 χρόνων με αποθεματικό επενδύσιμο στην Εκπαίδευση.

Πως οι Συνεταιριστικές Τράπεζες επιβίωσαν στην Κρίση.

Ο Ελληνικός Συνεταιρισμός – Παρότι ιστορικά υπήρχαν σπουδαία παραδείγματα (Αμπελάκια) ο νόμος επικεντρώθηκε στους αγροτικούς συνεταιρισμούς (σε Χωρίς δυνατότητα συμμετοχής – οργανικής ένταξης επιστημόνων)

Ο νόμος του 602/1915 για τους Συνεταιρισμούς και πως 946 (!) νομοθετήματα έκτοτε τον αποδυνάμωσαν.

Νόμοι 227/73 & 921/72 = επικέντρωση αποκλειστικά στους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Πρόσφατος Νόμος για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα.

Το Κίνημα κατά των μεσαζόντων -- Κίνημα κοινωνικού νομίσματος.

Τι στέκεται εμπόδιο στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα:

1. Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού

2. Ανεπάρκεια εκπαίδευσης –

3. Διαφθορά

4. Χρηματοδότηση

5. Έλλειψη των απαραίτητων φορολογικών κινήτρων

Ειδικόι τομείς που μπορεί να εφαρμοστεί στην Ελλάδα η Κοινωνική Οικονομία (Προϊόντα ανοιχτού κώδικα, Στέγαση (τεκμήρια, δάνεια, αξιοποίηση ακινήτων δημοσίου, σπίτια που δεν δουλεύουν, Ενέργεια – υποκατάσταση πετρελαίου).

Ανοιχτός κώδικας για ειδικές υπηρεσίες με κόστος 8 με 10 φορές μικρότερο πχ τουρισμός

Αλληλεγγύη για όλους <http://www.solidarity4all.gr>

Περιλαμβάνει δομές αλληλεγγύης, προτεινόμενα καταστατικά για επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας και αστικούς συνεταιρισμούς, οδηγίες για δράσεις αλληλεγγύης κλπ

Ενδεικτικές δράσεις Πράσινης Κοινωνικής Οικονομίας

Εισήγηση Γιάννης Σακιώτης- Θέμης Δημητρακόπουλος στη διημερίδα «Αυτοδιοίκηση: Μεταρρύθμιση και Δημοκρατική Ανασυγκρότηση» (26 Φεβρουαρίου 2011)]

<http://www.dimokratikiaristera.gr/oi-theseis-mas/aftodioikisi/diimerida-t-a/1149-2011-02-28-11-12-47>

A. Στέγη, κοινωνική πολιτική υποστήριξη ευπαθών ομάδων

- Αξιοποίηση των ακινήτων της ΚΕΔ (κενά και μη εκμεταλλεζόμενα διαμερίσματα) για την απόδοση μέσω του δήμου σε φτωχές οικογένειες με πολύ χαμηλό τίμημα.

Δημιουργία προγραμμάτων ανάλογων με τα προγράμματα εργατικής κατοικίας.

Βασική υποχρέωση των ενοίκων: η μερική ανακαίνιση των παραχωρούμενων διαμερισμάτων και η καλή συντήρησή τους. Σύναψη προγραμματικής σύμβασης με ΚΕΔ (στην οποία θα εκχωρείται μέρος του συμβολικού ενοικίου).

- Να ζητηθεί από την Εκκλησία η παραχώρηση με τους ίδιους όρους με την ΚΕΔ των επίσης χιλιάδων κλειστών διαμερισμάτων-κληροδοτημάτων που διαθέτει, για τη στέγαση φτωχών οικογενειών.

- Εντοπισμός από τις υπηρεσίες του δήμου και παραχώρηση σχολαζουσών κληρονομιών (πολλές χιλιάδες διαμερίσματα) ως στέγη σε άστεγες οικογένειες, άπορους κλπ.

- Θεμιτή κατοχή άδειων κτιρίων για άστεγους και για στέγαση επιχειρηματικών δράσεων κοινωνικής οικονομίας.[Πρόσφατα έχει αναδειχθεί νομικά η έννοια της «θεμιτής κατοχής», με το σκεπτικό ότι μια σχολάζουσα ιδιοκτησία, και όχι μόνο, αξιοποιείται με μεσεγγυητή την αυτοδιοίκηση για σοβαρό κοινωνικό σκοπό, όπως η στέγαση άστεγων].

- Αξιοποίηση σχολαζουσών κληρονομιών από επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας

- Συνεργασία με ΜΚΟ για ανθρωπιστικό έργο, ψυχολογική υποστήριξη,

καταπολέμηση ναρκωτικών, οικονομική στήριξη φτωχών.

- Παροχή ελεύθερων κτιρίων σε ΜΚΟ για υποδομές (έμμεση επιδότηση).

- Εθελοντές για υποστήριξη ηλικιωμένων.

- Εθελοντές για ανακαίνιση σπιτιών για άπορους και ηλικιωμένους.

- Μαθήματα κοινωνικής προσφοράς (παροχή πρώτων βοηθειών, μαθήματα πυρασφάλειας και αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, όπως σεισμοί και πλημμύρες).

- Πρωτοβουλίες δια βίου μάθησης (σεμινάρια, διαλέξεις, μαθήματα) για ενήλικες.

- Φροντιστηριακή υποστήριξη μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με δωρεάν διδακτική στήριξη και δωρεάν ή πολύ φθηνό φροντιστήριο στο σχολείο το απόγευμα.

B. Υποστήριξη εισοδήματος και νεανικής επιχειρηματικότητας

- Ίδρυση Ηθικής Τράπεζας. Αντικείμενο, η χρηματοδότηση της νεανικής καινοτόμου επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και της κοινωνικής οικονομίας. Επίσης, υποστήριξη της επανέναρξης εργασίας για τους άνεργους, με bridge loans (πχ 800-1200 Ευρώ μηνιαίως σε οικογένειες με ανεργία για 1-2 χρόνια, μέχρι να αποκατασταθούν εργασιακά και να επιστρέψουν τα χρήματα). Δάνεια όχι πολύ μεγάλων ποσών, με μακρά αποπληρωμή και χαμηλό επιτόκιο (2-3%). Το αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται θα μπορούσε να σχηματισθεί από επιφανείς οικονομικά πολίτες που θα προσκληθούν να συμβάλουν (θα παίρνουν και καλύτερο επιτόκιο). Οι ΟΤΑ που θα εμπλέκονται θα εγγυώνται τα ποσά –πχ μέχρι 150.000 – 200.000 ανά καταθέτη. Εναλλακτικά, θα μπορούσε –φθηνότερα, χωρίς εγγυητική επιστολή στην Τράπεζα της Ελλάδας- να πρωτοστατήσουν οι ΟΤΑ για να ανοίξουν παραρτήματα ηθικές τράπεζες από άλλες χώρες της Ε.Ε..

- Αναστηλώσεις-αναπαλαιώσεις κτιρίων με χρηματοδοτήσεις από τράπεζες και συνεκμετάλλευση 50-50% των κτιρίων

- Σεμινάρια αυτοκατανάλωσης (εκμάθηση παραγωγής τροφών –ζυμαρικά, μαρμελάδες-, μαθήματα μαγειρικής κοκ)

- Συνεταιρισμοί γυναικών που μαγειρεύουν φρέσκα καθημερινά - κίσκια διάθεσης παντού, καλές τιμές (ένταση εργασίας)

- Μόνιμες λαϊκές αγορές τοπικών και βιολογικών προϊόντων

- Επαναχρησιμοποίηση προϊόντων, ελεύθερο ανταλλακτήριο ειδών σε καλή

κατάσταση, ανταλλαγές βιβλίων κοκ

- Ενθάρρυνση ίδρυσης και λειτουργίας συνεταιρισμών κοινόχρηστων αυτοκινήτων.
- Οργάνωση θεματικών δράσεων για επισκέπτες από ομάδες κοινωνικής οικονομίας (π.χ. περίπατοι ειδικού ενδιαφέροντος στην πόλη, όπως περίπατοι σε αρχαιολογικούς χώρους κοκ), διάχυση της τεκμηριωμένης έντυπης και ηλεκτρονικής ενημέρωσης προς κάθε ενδιαφερόμενο για την ιστορία, τα αξιοθέατα και τα δρώμενα σε κάθε πόλη-περιφέρεια, ανάπτυξη σύγχρονων πολιτιστικών γεγονότων, ακόμη και σε καθημερινή βάση κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου (συναυλίες από μικρά σχήματα, θεατρικά δρώμενα, φεστιβάλ και γιορτές γευσιγνωσίας, κοκ), παράλληλα με την συστηματική ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (συνεδριακός, θρησκευτικός, γαμήλιος τουρισμός, οικότουρισμός στην πόλη - birdwatching κ.α.). Το ίδιο για τον Τεχνικό Πολιτισμό και το βιομηχανικό πολιτισμό

Γ. Υποστήριξη ανάπτυξης πράσινης κοινωνικής οικονομίας

- Συνεταιρισμοί τεχνιτών που επισκευάζουν διάφορα αγαθά.
- Προώθηση συνεταιρισμών παραγωγών-καταναλωτών βιολογικών προϊόντων. Μικροί βιοκαλλιεργητές παραγωγοί θα μπορούσαν με την υποβοήθηση του δήμου να οργανωθούν σε κλειστά δίκτυα διάθεσης και διανομής με τους καταναλωτές. Παραμερίζοντας το παράλογο κέρδος των μεσαζόντων με έναν αποτελεσματικό μηχανισμό διανομής, οι απεγνωσμένοι σήμερα βιοπαραγωγοί θα μπορούσαν να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε πολύ καλύτερες τιμές (σε δίκαιη τιμή παραγωγού) σε εκατοντάδες χιλιάδες καταναλωτές που διψούν για φθηνά ποιοτικά βιολογικά προϊόντα. Η οργάνωση των δικτύων θα δημιουργούσε πολλές νέες θέσεις εργασίας στους χώρους συσκευασίας και διάθεσης, καθώς και στο σύστημα διανομής. Τα οφέλη από μια τέτοια δικτύωση θα ήταν πολλά. Το κύριο όφελος έχει να κάνει με τη διασφάλιση της συνέχισης της ενασχόλησης των παραγωγών με τη βιολογική γεωργία. Επίσης, η επιτυχής λειτουργία του μοντέλου αυτού θα ενθάρρυνε πολλές χιλιάδες ακόμη αγρότες μικρής και μεσαίας παραγωγικής δυνατότητας να στραφούν στη βιολογική γεωργία. Τέλος, σημαντικά θα ήταν και τα οφέλη για την προστασία και τη βιωσιμότητα σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα των πιο πολύτιμων φυσικών πόρων της χώρας: του νερού, που σήμερα κατασπαταλείται παράλογα στις αρδεύσεις, και των εδαφών, που έπεται από μερικές δεκαετίες εντατικής χημικής γεωργίας κινδυνεύουν με οριστική απόσυρση.
- Δίκτυα ανταλλαγής δωρεάν υπηρεσιών (μαθήματα ξένων γλωσσών, baby sitting, φροντίδα ηλικιωμένων, μαστορέματα), μεταξύ των δημοτών, από λίστες ενδιαφερόμενων που θα οργανώνει ο δήμος (έχει εφαρμοσθεί σε Παρίσι, Βιέννη και αλλού).

Παραδείγματα εναλλακτικών μορφών ανάπτυξης Αγγελική Γεροντέλη,

Περιβαλλοντολόγος, ΜΔΕ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» του Ε.Μ.Π.

<http://www.ntua.gr/MIRC/keimena/Geronteli%20-%20Alternative%20development%20examples.pdf>

Δείτε και την ιστοσελίδα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος <http://www.ntua.gr/MIRC/>

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων

http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2013/130110_programma.zip

Περιληπτικός οδηγός του Σχεδίου

http://www.espa.gr/Lists/Custom_Announcements/Attachments/471/130110_Sxedio_Drasis_Neon_Pliroforiako_Entypo.pdf

Social Enterprise Typology

<http://www.4lenses.org/setypology/print>

Engineering as a Social Enterprise

Περιλαμβάνει χρήσιμο θεωρητικό υπόβαθρο για τον κοινωνικό ρόλο του μηχανικού και μπορούν να εξαχθούν ιδέες σχετικά με δράσεις κοινωνικού οφέλους από τους μηχανικούς. Μπορείτε να το κατεβάσετε από τη βιβλιοθήκη του Google, από τη διεύθυνση:

<http://www.google.com/books?hl=el&lr=&id=pk0rAAAAYAAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=Engineering+as+a+Social+Enterprise&ots=rbDw484IQd&sig=y303OVZo404HIRNDOaEbhhmVG7Y#v=onepage&q&f=false>

Και

http://books.google.gr/books?id=pk0rAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=el&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Engineers for change

<https://www.engineeringforchange.org/home>

Social Economy Europe

<http://socialeconomy.eu.org>

EU Social Economy

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/index_en.htm

Καναδικοί Οδηγοί για την Κοινωνική Οικονομία

<http://socialeconomyhub.ca/node/3249>

Can Social Technology be an alternative for Social Economy enterprises?

<http://socialeconomyhub.ca/sites/socialeconomyhub.ca/files/CIREIC/Papers/A5%20-%20Ueno%20%28Social%20Technology%29.pdf>

A guide to Social Return on Investment

This guide aims to show organisations and institutions to make better decisions using Social Return on Investment (SROI) principles, helping them to recognise value beyond what can be easily captured by financial measurement.

<http://www.neweconomics.org/publications/guide-social-return-investment>

Overview on Social Firms in Europe - Creating meaningful employment for people with disabilities and disadvantaged people

<http://www.socialinnovationeurope.eu/sites/default/files/sites/default/files/Update%20Social%20Firms%20Europe%20Gerold%20Schwarz%20122011.pdf>

Social Innovation Europe

<http://www.socialinnovationeurope.eu/>

Waking up Sleeping Projects

Εισήγηση power point για τον τρόπο που η Sophia Antipolis προσπάθησε να αξιοποιήσει άνεργους επιστήμονες για την Ανάπτυξη (υπάρχει στο επιμορφωτικό υλικό) (Ζητήστε το από τους συντονιστές της δράσης)

Συλλογή άρθρων για την Κοινωνική Οικονομία

http://www.eclm.fr/fileadmin/administration/pdf_annexe/socialEconomy.pdf

Social Innovation, the Social Economy and World Economic Development

http://books.google.gr/books?id=HdHpcHCxpnwC&pg=PA462&lpg=PA462&dq=Social+Economy+Engineers&source=bl&ots=zZzLBjdRz0&sig=GuE9BrK6ynjq4u6oYF_iFoEif94&hl=el&sa=X&ei=GvFtUMPOLqjV4QTX3iCoDQ&ved=0CCYQ6AEwATgy#v=onepage&q=Social%20Economy%20Engineers&f=false

Social Cooperatives in Greece -Introducing New Forms of Social Economy and Entrepreneurship

<http://www.socialinnovationeurope.eu/sites/default/files/sites/default/files/Nasioulas%20-%20Social%20Cooperatives%20in%20Greece.pdf>

Κοινωνικές Επιχειρήσεις – Μελέτη – Σχέδιο Δράσης, Γιάννης Ζήσης

http://www.solon.org.gr/downloads/Book_koikonikEpixeir.pdf

Διαδικτυακή Πύλη για την Κοινωνική Οικονομία (όχι ιδιαίτερα ενημερωμένη)

<http://www.socialeconomy.gr>

Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης - Δίκτυο Κάπα

<http://www.diktio-kapa.dos.gr/> για την Ανάπτυξη

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

-
- ⁱ Νικολόπουλος Τ., Καπογιάννης Δ. (2012) *Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία*, Αθήνα, Εκδόσεις Συναδέλφων
- ⁱⁱ Λινάρδος Ρυλμόν Πέτρος (2011), Διανοητική εργασία, κοινωνικά κινήματα και έξοδος από την κρίση, Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος,
- ⁱⁱⁱ Οι πληροφορίες για τους Αστικούς Συνεταιρισμούς προέρχονται από το εκπαιδευτικό υλικό του κ. Γ. Ευσταθόπουλου για το σεμινάριο Κοινωνικής Οικονομίας του ΙΕΚΕΜ ΤΕΕ
- ^{iv} Μια δική μας, δυσδιάκριτη ωστόσο κατάταξη, η οποία βασίζεται στο βιβλίο Νικολόπουλος Τ., Καπογιάννης Δ. (2012) *Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία*, Αθήνα, Εκδόσεις Συναδέλφων και στο βιβλίο Λιερός Γ. (2012), *Υπαρκτός καινούριος κόσμος*, Αθήνα, Εκδόσεις συναδέλφων
- ^v Λιερός Γ. (2012), *Υπαρκτός καινούριος κόσμος*, Αθήνα, Εκδόσεις συναδέλφων
- ^{vi} Λιερός Γ. (2012), *Υπαρκτός καινούριος κόσμος*, Αθήνα, Εκδόσεις συναδέλφων
- ^{vii} Είναι πολλαπλές οι αναφορές μας στο θέμα της ιδιαιτερότητας της απασχόλησης των επιστημόνων στην Ελλάδα ως εκπροσώπων στα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ και σε συνέδρια και ημερίδες. Βασικές προτάσεις στην τελευταία παρέμβασή μας ήσαν: .
1. Σε όλες τις δράσεις να θεωρείται ως βασικό κριτήριο επιλεξιμότητας η συμβολή στην αύξηση της απασχόλησης των επιστημόνων – αποφοίτων Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και μεταπτυχιακών
  2. Να ενισχυθούν ειδικές δράσεις υπέρ των επιστημόνων και κυρίως να επιταχυνθεί η αναφερόμενη στο πρόγραμμα δράση «Υποστήριξη των επιχειρήσεων για την απασχόληση προσωπικού υψηλής επιστημονικής κατάρτισης», στο οποίο να συμπεριλαμβάνονται οι απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και οι κατέχοντες μεταπτυχιακά και διδακτορικά.

---

3. Να προσδιοριστεί η έννοια του ανέργου αυτοαπασχολούμενου, δικαιούχου των αντίστοιχων προγραμμάτων υποστήριξης και επανένταξης στην αγορά εργασίας. Η χώρα μας έχει υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, ιδιαίτερος αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η οικονομική κρίση έχει δημιουργήσει ασφυκτικό πλαίσιο υποαπασχόλησης και ανεργίας στους αυτοαπασχολούμενους, όπως οι μηχανικοί που οδηγούνται μαζικά σε κλείσιμο των ατομικών τους επιχειρήσεων και, πέραν των άλλων, στην ταχεία απαξίωση της τεχνογνωσίας τους. Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με την εισήγηση της κας Ρομπόλη στην 3η ΕΠ, «για την ελληνική οικονομία κρίσιμα επαγγέλματα είναι τα τεχνικά επαγγέλματα και μάλιστα τεχνικά επαγγέλματα μέσου και υψηλού επιπέδου εξειδίκευσης». Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι περισσότεροι από τους μισούς μηχανικούς (55%) ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ενώ η μείωση της απασχόλησης στον κατασκευαστικό τομέα είναι τετραπλάσια από το σύνολο των κλάδων της Εθνικής Οικονομίας (*Persistence of High Unemployment* <http://www.oecd.org/dataoecd/8/36/47656668.pdf>) . Όμως δεν μπορούν να θεωρηθούν άνεργοι και να αξιοποιήσουν τις ενισχύσεις υπέρ ανέργων σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Η επανένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω της ατομικής ή συλλογικής επιχειρηματικότητας δημιουργεί πρόσθετο ρίσκο πιθανής ανεργίας για τους αυτοαπασχολούμενους, στο οποίο θα πρέπει, μέσω κινήτρων να συμμετάσχει και η Πολιτεία.

Επαναφέρουμε τη διατύπωση που είχε συμφωνηθεί με την Πολιτεία κατά το παρελθόν σχετικά με την ιδιότητα του άνεργου μηχανικού (βλ. <http://espaengineers.wordpress.com/2009/03/21/ypapthetiko>)

5. Να δοθεί ειδικό βάρος στο Παρατηρητήριο Απασχόλησης Υψηλής Στάθμης (Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Κάτοχοι Διδακτορικού και Μεταπτυχιακών Τίτλων) το οποίο θα διερευνά την απασχόληση και τις δυνατότητες παρεμβάσεων, ενταγμένο στο Παρατηρητήριο Απασχόλησης

[Δείτε αναλυτικά την παρέμβαση του εκπροσώπου του ΤΕΕ](http://espaengineers.files.wordpress.com/2011/07/110612tee.doc)
<http://espaengineers.files.wordpress.com/2011/07/110612tee.doc>

viii Διημερίδα ΤΕΕ (2005), Μηχανικοί και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
http://users.sch.gr/kontaxis/ekdiloseis/0505_tee_tee.htm

ix Παρέμβαση εκπροσώπου του ΤΕΕ στην ΕΠ του Προγράμματος Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση <http://goo.gl/23seS>

x World Economic Forum (2011), *Global Competitiveness Report*,
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf

xi European Innovation Score Board 2004
http://www.trendchart.org/annualreports/report2004/Innovation_policy_europe_2004.pdf

xii Δες σχετικά με τα Fab Labs στο http://en.wikipedia.org/wiki/Fab_lab , και <http://www.gsd.harvard.edu/#/gsd-resources/fabrication-laboratory/index.html>